

Kylar och frysar

Funktionsprincip

Funktionen hos kylar och frysar bygger på att ett köldmedium som byter aggregationstillstånd pumpas runt i ett rörsystem av en kompressor. I förångaren övergår vätskan i gasform och binder samtidigt värme som finns i skåpet. I kondensorn övergår gasen till vätskeform och avger samtidigt värme utanför skåpet. Temperaturväljaren (termostaten) stoppar kompressorn och startar den igen vid bestämda temperaturer.

Energimärkning

Den förnyade energimärkningen har sju energieffektivitetsklasser A+++ – D. Där anges även årsförbrukningen av el och apparatens nettovolym. Den faktiska elförbrukningen är beroende av var skåpet placeras och hur det används. Läs mer om energimärkning och bestämningsgrunderna för de olika klasserna på http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/energy_labelling_en.htm.

Placering

Kylar och frysar ska stå i ett torrt utrymme inomhus. De får inte placeras i kalla, fuktiga eller dammiga utrymmen. En felplacerad kyl eller fryskåp medför risk för brand eller elstöt. I ett kyl/frysskåp med bara en termostat kan innehållet i frysen tina om omgivningen är för kall. Klimatklassen anger vilken omgivande temperatur som är lämplig för kylan eller frysen. Klimatklass N (+16-+32 °C) är vanligast för kylar och frysar som saluförs i Finland. Andra klimatklasser är SN (+10- +32 °C), ST (+18- +38 °C) och T (+18- +43 °C). Kylar och frysar

placeras fritt eller i ett inbyggnadsskåp. Kontrollmät för att försäkra dig om att luftspalten kring apparaten uppfyller kraven i bruksanvisningen. I allmänhet behövs det 5–10 cm fritt utrymme ovanför skåpet för att värmen från kondensorn ska kunna avges till rumsluften. Integrerade modeller behöver en lucka i samma material som köksinredningen. Kontrollera att anslutningsladdan är tillräckligt lång.

Faktorer som påverkar elförbrukningen

Kylar och frysar är ekonomiska om volymen motsvarar behovet. Små apparater drar relativt sett mer el än stora. Integrerade modeller drar mer el än fristående. Hög rumstemperatur, närhet till en värmekälla (diskmaskin, spis), otillräcklig luftcirkulation och en termostat som är ställd på för låg temperatur är faktorer som ökar gångtiden och elförbrukningen. Helsingfors Energi lånar ut förbrukningsmätare som kundförmån. Med mätaren kan man kontrollera exakt hur mycket el kylan eller frysen drar där den är placerad.

Användningsegenskaper

Studera kylens eller frysens egenskaper och styr- och manöverdon med hjälp av bruksanvisningen. Kontrollera hylldjupet och möjligheterna att reglera hyllavståndet i kylskåp och försäkra dig om att höga och låga varor och skrymmande fat och brickor får plats. Om apparaten har utvändigt temperaturvisning är det lätt att övervaka förvaringstemperaturen. Lagom temperatur i kylskåpet är +5 °C. Sätt en termometer i ett vattenglas och mät temperaturen på olika hyllor. Justera vid behov temperaturen med termostaten. När du känner till temperaturzonerna är det lättare att placera livsmedlen på de hyllor där de mår bäst. I

kylskåp är det i allmänhet kallast längst ner och varmest i grönsakslådan och högst upp. Om det finns en kylfläkt på kylskåpets bakvägg blåser den runt den kalla luften, då hålls temperaturen i skåpet jämn och livsmedlen kan placeras friare. Det lönar sig att använda snabbkylningsfunktionen när man ställer in mycket varor i skåpet på en gång. Efter kylningsfasen återgår skåpet automatiskt till förvaringstemperatur. Känsliga livsmedel som kött, fisk, charkuterier och färdig mat håller längre i kylskåpets nollzon (0 ± 2 °C). Färskvaruzonen (0- +5 °C) är avsedd för förvaring av grönsaker. Svalavdelningen ger lagom temperatur för läskedrycker och ättiksinläggningar (+8- +13 °C). Frysfackets temperatur anges med stjärnor. I ett fyrstjärnigt (****) fack kan man frysa in varor. Ett trestjärnigt (***) fack håller -18 °C och där kan man förvara glass och andra frysvaror. Om frysfacket har två (**) eller en (*) stjärna eller helt saknar stjärna kan det användas för tillverkning av iskuber, men frysvaror kan inte förvaras där utan att tina.

Frysskåp är utrymmessnåla och korgarna eller lådorna gör det lätt att hålla ordning på varorna. Frysboxar rymmer mera, är billigare, behöver inte avfrostas lika ofta och bevarar kylan längre vid ett eventuellt elavbrott. Lagom temperatur i frysen är -18 °C. Vid infrysning ska frysen ställas på lägre temperatur med infrysningsknappen. Frysar med infrysningsautomatik återgår till förvaringstemperatur efter infrysningen. Om innertemperaturen i kylan eller frysen blivit för hög slår apparaten larm med en ljudsignal eller en signallampa som lyser eller blinkar. Ett dörrlarm ger en ljudsignal om dörren till kylan eller frysen blivit öppen. En dörrstängare ser till att dörren stänger sig.

Kombinerade apparater

Numera har kyl/frysåp vanligen bara en kompressor. Om kyl- och frysåden har separata termostater kan man vid behov stånga av kylan, men inte frysen. Små kyl/frysåp har vanligen bara en termostat och dáför kan avdelningarna inte användas separat. De här låga modellerna har ofta frysåden upptill. Om frysåden är placerad nedtill är kylååpet på bekvåm hån.

Skånelse och avfrostning

Det är bra att regelbundet dammsuga bakom och under apparaten, eftersom dammet som samlas dår hindrar luftcirkulationen och försåmrar apparatens prestanda. Frost bildas av vattenånga som uppstår i skååpet av slarvigt fånpackade eller varma varor eller når man öppnar dårren. Frostlagret hindrar vårmeöverfånngen och gör att maskineriet måste gå långe tid fån att nå den instålda temperaturen.

Kylååp har vanligen automatisk avfrostning. Frost som bildats på fånångaren på bakvåggen i skååpet smålter når maskineriet står stilla. Vattnet rinner via småltvattenrånnan och -rånret till en behållare ovanpå kompressorn på skååpets baksida, dår det avdunstar. Antibakteriell belåggning på innervåggarna hindrar bakterietillvåxt. Trots det måste kylååpet rengånras regelbundet. Ett kolfilter håller luften fråsch i skååpet. Filtret kan vara av en typ som håller lika långe som skååpet eller också ska det bytas efter en beståmd tid. Frysååket ska avfrostas manuellt 4–6 gånge per år. I långhden blir det jobbigt att frosta av kylååpet manuellt eller med tryckknapp, eftersom det helst ska göras en gånge i veckan.

Anvånd infrysningfunktionen fån att kyla ner varorna så mycket som månligt fånre avfrostningen. Stång av strånmen och tåck över frysvarorna i lådorna med tidningar eller filter. Passa samtidigt på att gå igenom varorna fån att se om dår finns kvarglånmda varor som borde användas innan de blir fån gamla. Ståll en skål med hett vatten i frysen fån att påskynda avfrostningen. Avlågsna isen med en skrapa av plast eller trå. Vassa redskap skadar ytorna. Torka alla ytor omsorgsfullt, eftersom fukt som blir kvar i frysen bildar ett nytt frostlager. Rada in frysvarorna och ståll frysen på infrysning fån några timmar. Automatisk avfrostning fungerar så att kall luft cirkulerar inne i frysen med hånlp av en flåkt. Luften binder fukt som kondenseras på fånångarens yta. Fånångarens vårmeelement smålter frosten och torkar upp den.

Infrysning

Frysens infrysningkapacitet (kg/dygn) anger hur mycket varor man hånst kan frysa in per dygn. Frysen ska vara stålld på infrysning den tid som anges i bruksanvisningen fån att apparaten och varorna i den ska vara så kalla som månligt och de nya varorna frysa snabbt. Om man fryser in fån mycket på en gånge sker djupfrysningen långsamt och iskristallerna blir stora. Samtidigt vånner också iskristallerna i de frysvaror som redan finns i frysen. Stora iskristaller språnger cellerna och gör att livsmedlen fånlorar våtska vid upptiningen. Packa varorna i engångsportioner och kyl dem i kylååpet fånre infrysningen. Lågg varorna i frysååens infrysningavdelning eller på frysååets infrysningshyllor. Infrysningfunktionen hånjer elfånbrukningen med ca 1 kWh/dygn. Fånbrukningen är lika hånge åven om man inte anvånder infrysningfunktionen, men

infrysningresultatet blir sånre når varorna fryser långsammare.

Ljud

Att kylar och frysar låter annorlunda nufån tiden beror på de nya kånmedierna. Det kan hånras knåppande, porlande och våsande ljud fån skååpet når det är i gånge, vilket oftast inte betyder att det är något fel. Du kan fånrsåka dånpa ljudet genom att justera skååpet så att det står vångrått, flytta det en aning eller lågga in mer varor i det.